

# Regionaal Bestuurlijk Overleg Rijn-Midden

MEMO

Datum 31 mei 2012  
Onderwerp Voortgangsrapportage 2011  
KRW maatregelen Rijn-Midden



Het RBO Rijn-Midden heeft de bijgevoegde informatie in de vergadering van 25 april 2012 vrijgegeven voor de landelijke voortgangsrapportage uitvoering KRW maatregelen en het Nationaal Waterplan. Het cijfermatige overzicht is bijgevoegd (zie p. 5 en 6).

## Toelichting voortgang uitvoering KRW maatregelen Rijn-Midden

### *Inleiding*

De voortgang van de KRW maatregelen in Rijn-Midden wordt elk voorjaar in het RBO besproken. Daarnaast wordt de informatie over de voortgang aangeleverd ten behoeve van het voortgangsgesprek in het LBOR en ten behoeve van de rapportage aan de Tweede Kamer over de uitvoering van het Nationaal Waterplan.

De voortgangsinformatie is dit jaar voor het eerst via het KRW-portaal verlopen. Ook moesten alle maatregelen naar een uniforme eenheid, waardoor sommige eenheden een vertaalslag hebben gekregen (bijvoorbeeld het verwijderen van verontreinigde bagger. Dit was in Rijn-Midden zowel in hectares als in m<sup>3</sup> opgegeven. Dit is nu geconverteerd naar m<sup>3</sup>'s).

In bijlage 1 is de voortgang voor Rijn-Midden aangegeven met een toelichting. In bijlage 2 is het LBOR stuk voortgangsrapportage KRW opgenomen.

### *Afwijkende aantallen*

Uit de voortgang (*zie cijfermatig overzicht*) blijkt dat de aantallen op een aantal punten afwijken van de aantallen die in het SGBP zijn opgenomen. Daarnaast is het aantal opgenomen dat nu in het KRW-portaal staat. Dit wijkt af van het SGBP, omdat er door een conversie eenheden zijn gewijzigd. Daar waar de totalen niet overeenkomen, is de reden van de afwijking opgenomen in de toelichting.

### *Voortgang*

Uit de voortgangsrapportage blijkt dat ongeveer 18% (in 2010: 20%) van de maatregelen is uitgevoerd, 43% (in 2010: 15%) in uitvoering en 40% (in 2010: 65%) in planvoorbereiding is (% berekend op basis van aantallen maatregelen; het gewicht, bijvoorbeeld aantal m<sup>3</sup>'s of km's, telt niet mee).

In totaal is zo'n 60% van de maatregelen gereed of in uitvoering. Alle waterbeheerders geven aan dat de uitvoering op schema ligt, al staan sommige nog uit te voeren inrichtingsmaatregelen onder druk vanwege het niet beschikbaar komen van grond. Voor een aantal maatregelen ontbreekt daardoor het zicht op haalbaarheid in 2015.

De reden dat het percentage uitgevoerde maatregelen is afgenomen, komt door de wijze van rapporteren. Over 2010 is per maatregel aangegeven wat de voortgang is, over 2011 kon, via het KRW-portaal, alleen de voortgang per waterlichaam worden aangegeven. Hierdoor zijn maatregelen die vorig jaar als 'gereed' zijn gerapporteerd, die in een waterlichaam genomen zijn waar nog niet alle maatregelen gereed zijn, terug gevallen in de categorie 'in uitvoering'.

Waar maatregelen niet conform planning lopen, zijn de oorzaken nog hetzelfde als in 2010. De oorzaken zijn:

- onduidelijkheid over ILG gelden;
- afhankelijkheid van andere projecten zoals woningbouw, die door de recessie mogelijk niet tijdig worden uitgevoerd;
- problemen met grondverwerving;
- ontbreken van instrumentarium voor het verminderen van de emissie van gewasbescherming-/bestrijdingsmiddelen.

Daarnaast is er één project ingetrokken in de Gemeente Noordoostpolder, het synergieproject Burchttocht.

Voor het deel Binnenveld van de Herinrichting van het Valleikanaal was reeds in 2010 aangegeven dat de planning zal worden opgeschoven naar na 2015, maar het project zal wel voor 2027 worden uitgevoerd. Door ontwikkelingen in het Binnenveld wordt deze herinrichting voorlopig nog niet uitgevoerd. Dit heeft te maken met de herijking van de EHS en het beschikbaar komen van gronden.

Hieronder is per waterbeheerder een toelichting op de voortgang gegeven:

#### Rijkswaterstaat IJsselmeergebied

De uitvoering van de KRW maatregelen ligt op schema. De maatregelen zijn gericht op aanpak diffuse bronnen, aanvullende maatregelen, regulering waterbeweging en hydromorfologie.

#### *Verwijderen verontreinigde bagger*

Van de saneringsmaatregelen zijn er twee gereed en de andere zijn in uitvoering en worden naar verwachting op tijd gerealiseerd.

#### *Uitvoeren actief vegetatie-/waterkwaliteitsbeheer en visstands- of schelpdierstandsbeheer*

Deze maatregelen zijn allemaal gereed. De maatregel *verkenning van vismigratie* in samenwerking met Waterschap Zuiderzeeland is gereed. De overige maatregelen liggen op schema.

#### *Natuurvriendelijke oevers en overige inrichtingsmaatregelen*

De uitvoering van de aanleg voor natuurvriendelijke oevers ligt op schema en de overige inrichtingsmaatregel - creëren van een luwe zone en aanplant waterplanten in het Eemmeer - is in maart 2012 afgerond.

Voor het opstellen van het *gebiedsdossier voor drinkwaterzonebescherming* is de verwachting dat deze maatregel ook binnen de gestelde termijn kan worden afgerond.

#### Provincie Utrecht

De uitvoering van de maatregelen door de provincie Utrecht ligt in grote lijnen op schema. De maatregelen zijn voor het overgrote deel gericht op het beschermen en/of verbeteren van de grondwaterkwaliteit wanneer sprake is van beïnvloeding van de drinkwaterwinningen. Naar verwachting wordt de planning gehaald. De meeste maatregelen zijn in uitvoering of gereed. Een aantal is nog in de fase van "Planvoorbereiding". Deze zullen worden opgestart in 2012.

Circa 85% van de voor de KRW in Rijn-Midden geplande onderzoeken van verdachte bodemverontreinigingslocaties is inmiddels uitgevoerd. Hieruit blijkt dat iets meer dan 10% van de verdachte locaties daadwerkelijk moet worden gesaneerd. Een aantal daarvan is inmiddels gesaneerd. De overige locaties (tot nu toe ruim 70%) vallen af.

De uitvoering van het programma "Schoon grondwater Utrechtse Heuvelrug" is in volle gang. Dit programma omvat maatregelen voor het terugdringen van de diffuse belasting door met name bestrijdingsmiddelen. Ook bij de winningen buiten de Utrechtse Heuvelrug zijn (onderzoeks)maatregelen gericht op het verminderen van de belasting van het grondwater met o.a. bestrijdingsmiddelen uitgevoerd.

Het KRW-maatregelprogramma bevat ook hydrologische maatregelen voor de Natura2000-gebieden. De provincie voert de regie. De uitvoering van de maatregelen ligt deels bij de waterschappen.

In Groot Zandbrink is een deel van de geplande maatregelen inmiddels uitgevoerd of wordt de uitvoering voorbereid. Aandachtspunt is het Natura2000-gebied Hel/Blauwe Hel (Binnenveld) waar de uitvoering stil ligt en maatregelen voor de PAS nog niet definitief vast liggen.

#### Waterschap Veluwe

De uitvoering van KRW-maatregelen ligt op schema.

Ten opzichte van 2010 is voortgang geboekt bij de volgende maatregelen:

- Baggeren: Gebaggerd is in de waterlichamen Puttenerbeek, Grift, Weteringen en Toevoerkanaal. Het baggeren in de Puttenerbeek is nu gereed.
- Inrichting natuurvriendelijke oevers: NVO's zijn aangelegd in de waterlichamen Oosterwolde, Grift en Voorsterbeek.

- Opheffen vismigratiebarrières bij stuwen: stuwen zijn hiertoe aangepast in de waterlichamen Puttenerbeek, Oosterwolde en Weteringen. De opgave 2009 - 2015 voor deze maatregel in de Puttenerbeek en in Oosterwolde is hiermee voltooid.
- De aanpassing van de rwzi Epe is gereed en in gebruik genomen.
- Ook aan enkele onderzoeksmaatregelen is invulling gegeven als onderdeel van Waterkwaliteitsspoorstudies.

#### Waterschap Zuiderzeeland (gebied IJsselmeerpolders)

Binnen het deelgebied IJsselmeerpolders loopt de implementatie van de KRW-maatregelen volgens planning. Waterschap Zuiderzeeland heeft het KRW-proof maaibeheer gebiedsdekkend ingevoerd en legt duurzame en natuurvriendelijke oevers conform planning aan.

De provincie Flevoland heeft voor twee waterlichamen (Vaarten Hoge Afdeling ZOF, Vaarten NOP) de oeverinrichting in planvoorbereiding en voor een waterlichaam (Vaarten Lage Afdeling ZOF) in uitvoering.

De onderzoeken waarvoor een KRW-verplichting is aangegaan zijn deels afgerond. Voor waterschap Zuiderzeeland zijn dit: waterbodemonderzoek Urkervaart en vismigratie. Voor de gemeente Almere is dit: verondiepingswijze Noorderplassen. In uitvoering is het onderzoek van Natuurmonumenten: visstandsbeheer en monitoren van effecten op de waterkwaliteit.

De synergiemaatregelen van de gemeenten Dronten, Lelystad en Zeewolde zijn in uitvoering of in voorbereiding. De gemeente Noordoostpolder heeft haar maatregel (2010) ingetrokken. Door het overgaan op andere, uniforme eenheden was het mogelijk een maatregel van de gemeente Dronten die binnen twee waterlichamen viel, te splitsen in twee aparte maatregelen per afzonderlijk waterlichaam.

#### Provincie Gelderland

De uitvoering van maatregelen ligt op schema.

Voor Gelderland bestaan de maatregelen uit twee typen:

1. onderzoek naar en sanering van bodemverontreiniging;
2. maatregelen in twee N2000 sense-of-urgency gebieden.

#### Ad 1.

De onderzoeken naar bodemverontreiniging zijn afgerond. Uit het onderzoek volgt dat in twee gevallen monitoring noodzakelijk is. Voor de overige 13 locaties is er geen vervolg nodig. Als gevolg hiervan worden feitelijk 13 van de 15 geplande saneringen ingetrokken, omdat er geen noodzaak is om ze uit te voeren. In de voortgangsrapportage is het echter niet mogelijk om dit onderscheid (twee in planvoorbereiding, 13 ingetrokken) aan te brengen. Daarom zijn er nog 15 saneringen aangemerkt als "in planvoorbereiding".

#### Ad 2.

Voor de Natura2000-gebieden geldt dat voor het Gelderse deel van het Binnenveld op dit moment wordt gewerkt aan het formuleren van no-regretmaatregelen (onder andere: plaggen, aanpassing ontwateringsmiddelen en grondaankoop), gericht op realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen N2000 uiterlijk in 2015. Besluitvorming wordt op korte termijn verwacht.

Voor Landgoederen Brummen zal het waterschap Vallei & Veluwe i.o. in nauw overleg met Natuurmonumenten diverse vernattingsmaatregelen uitvoeren, in samenhang met diverse inrichtingsmaatregelen binnen het gebied. Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland hebben in maart 2012 positief besloten op het subsidieverzoek van het waterschap. Hiermee kan de uitvoering starten.

#### Provincie Flevoland

De maatregelen van de provincie Flevoland vallen alle onder de maatregelen die in het gebied IJsselmeerpolders worden uitgevoerd. De provincie heeft geen grondwatermaatregelen.

#### Waterschap Vallei en Eem

Ten opzichte van de rapportage over 2010 is voortgang geboekt bij de volgende maatregelen:

- Inrichting natuurvriendelijke oevers/hermeandering: de inrichtingsmaatregelen staan onder druk wegens het niet beschikbaar zijn van grond. Een duidelijk beeld van de haalbaarheid voor 2015 ontbreekt vooralsnog. Dit staat op de agenda voor het overleg met de provincies. Ondanks dat zijn er verschillende projecten uitgevoerd of momenteel in uitvoering: Luntersebeek bij Wittenoord, Esvelderbeek Elleboog, Valleikanaal Leusden, Kleine Barneveldsebeek Kallenbroek, Heiligenbergerbeek Den Treek.

- Uitvoer ecologisch onderhoud: alle heringerichte projecten worden met een ecologisch onderhoudsplan opgeleverd. Ook zijn er in 2011 voor verschillende projecten uit 2010 onderhoudsplannen opgesteld: Schammer, Emelaer en Bloeidaal. De inschatting is dat in de toekomst meer nadruk zal komen te liggen op onderhoud om eventueel niet haalbare herinrichtingsmaatregelen enigszins te compenseren.
- Duurzaam bodembeheer en vermindering afspoeling erven: het hele gebiedsdekkende erfafspoelingsproject is in 2011 beleidsmatig voorbereid. De maatregelen zijn nu in uitvoering. De uitwerking zal op perceel/bedrijfsniveau gebeuren. Het project Duurzaam bodembeheer is in Utrecht in z'n geheel en in Gelderland voor ongeveer 1/12e deel in uitvoering.
- 4e trappen rwzi's: Amersfoort, Soest en Ede zijn in uitvoering.
- Aan verschillende onderzoeksmaatregelen is invulling gegeven; de plannen voor herinrichting van de Eem, ecologische effecten van maaien, de nutriëntenproblematiek in de Eempolders en de herinrichting van de Arkervaart.
- De aanleg van een slibvang is niet te realiseren. Als alternatief zal als pilot onderzocht worden of een zogenaamde mudtrap de afvang van fosfaat kan realiseren.

#### Tot slot

Naar aanleiding van de voortgangsrapportage 2011 heeft het RBO in algemene zin het volgende uitgesproken:

1. het generieke beleid blijft nodig om de doelen voor de KRW te kunnen halen. Met de regionale maatregelen alleen redden we het niet.
2. voor de chemische stoffen, waaronder de 15 stoffen die aan de lijst met prioritaire stoffen worden toegevoegd, dringen de waterbeheerders aan op een brongerichte aanpak. Zuiveren gaat jaarlijks EUR 500 mln extra kosten als de stoffen er achteraf moeten worden uitgethaald. Het is zaak om het principe van de vervuiler betaalt te blijven hanteren.

Overzicht voortgang maatregelen Rijn-Midden

MAATREGELNAAM SGBP	MATEENH	opgave omvang SGBP	Opgave omvang KRW portal (na conversie)	in planvoor- bereiding	in uitvoering	gereed	Toelichting
<b>Wateronttrekking grond- en oppervlaktewateren</b>							
Aanpassen / verplaatsen grondwaterwinning	stuks						
<b>Aanpak puntbronnen</b>							
Aanpakken riooloverstorten	stuks	7	7		1	6	
Overige emissie-reducerende maatregelen	stuks	1	2	2			
Vermindering belasting RWZI	stuks	8	8		3	5	
saneren verontreinigd(e) landbodems / grondwater	stuks	15	15	15			PrvGld: 13stuks ingetrokken, niet meer nodig, allen in 1 grondwaterlichaam
<b>Aanpak diffuse bronnen</b>							
Verminderen emissie nutriënten landbouw	stuks	616	616		616		
Overige brongerichte maatregelen	stuks	1	1		1		
Saneren uitlopende oeverbescherming	km	29	29,1	13,7	15,4		
Verwijderen verontreinigde bagger	ha	910					Veluwe heeft 4500 extra tov van SGBP (en 500 extra tov 2010) in Puttenerbeek.
	m3	245200	2293196	68300	2172796	52100	
	stuks	19					
Verminderen emissie gewasbesch- / bestr.middelen	stuks	1	1		1		
Inrichting mest- / spuitvrijzone	ha	20					
	km		20	20			
<b>Regulering waterbeweging en hydromorfologie</b>							
Verbr. watersyst, aansl. wetland / verlagen uiterwaard	ha	6	6	6			
Verondiepen watersysteem	km	0,5					
	ha		5	5			
Aanpassen inlaat / doorspoelen / scheiden water	stuks	2	2		1	1	

Verwijderen stuw	stuks	8	8	5		3	
Vispasseerbaar maken kunstwerk	stuks	61	61	13	44	4	3 stuks gefaseerd. Door RWS
Verbreden / nvo langzaam stromend / stilstaand water	ha	7,5					
	km	202	204,8	41,4	151,2	12,3	
	stuks	5					
Verdiepen watersysteem (overdimensioneren)	ha		1		1		
	stuks	1					
Overige inrichtingsmaatregelen	ha	15	9	9			Ingetrokken maatregel (Burchttocht), conversie niet nodig (9 hectare)
	stuks	4	5	3	2		
Verbreden / hermeandering / nvo (snel) stromend water	ha	15					
	km	16	18,8	7,3	11,5		
GGOR maatregelen	ha		1	1			
	stuks	1					
<b>Aanvullende maatregelen</b>							
Aanleg zuiveringsmoeras	ha	5	5	5			
Uitvoeren actief vegetatie- / waterkwaliteitsbeheer	ha	615					
	km	173	296,085	18,025	155,06	123	
uitvoeren actief visstands- of schelpdierstandsbeheer	ha	102800	102800			102800	
	stuks	6	6		6		Conversie niet mogelijk
overige beheermaatregelen	km	276					
	stuks	1	7		1	6	
Geven van voorlichting	stuks	7	7		6	1	
overige instrumentele maatregelen	stuks	1	1		1		
aanpassing begroeiing langs water	km	11	10,8	8,8	2		
aanpassen/introduceren (nieuwe) wetgeving	stuks	1	1	1			
<b>Uitvoeren onderzoek</b>							
Uitvoeren onderzoek	stuks	122	122	8	89	25	